

Antik és modern tudomány és filozófia

Az óra célja egy átfogó kép kialakítása a tudomány és filozófia alapvető szemléletváltásairól és irányvonalairól, tudomány és filozófia lényegéről és jelentőségéről.

1. óra: A filozófia kezdete.

Mi a filozófia? Tudomány-e az ókori filozófia? Mi a különleges a görögökben?

A görög kultúra, történelem és írás jelentősége. Mitikus vs. filozófiai elvekre épülő gondolkodás.

2. óra: Az első filozófiai irányvonalak

A preszókratikusok, pl.: Thalész, Püthagorasz, Parmenidész, Hérakleitosz, Démokritosz.

A szofista filozófia. Mi a különleges Athénban? Demokrácia és filozófia. Prótagorasz.

3. óra: Platón.

Platón és a szofisták. Platón államelmélete és ideatana, a platóni tanítás jelentősége.

4. Arisztotelész.

Arisztotelész Platón kritikája, az arisztotelészi metafizika.

Az arisztotelészi filozófia és tudomány. Tudásformák: technikai, teoretikus és gyakorlati tudás. Logika: kategóriák, szillogizmusok, dedukció, indukció. Pszichológia és biológia: lélekrészek, fajok.

5. óra: Az arisztoteléliánus és a mechanikus világgép.

A késő középkori arisztoteléliánus világgép és a kialakuló mechanisztikus világgép összevetése.

6. óra: Az új tudomány.

A csillagászat a XVI. Században. Kopernikusz, Kepler.

Bacon, Galilei, a galileánus fizika és világgép.

Newton és az új tudomány.

7. óra: Koraújkori filozófia.

Empiricizmus, racionalizmus, Descartes-i filozófiai és természettudomány.

8. óra: Újkori filozófia.

A felvilágosodás világgépe, haladáselméletek, Kant; pozitívizmus.

9. óra: Újkori biológia.

Egy speciális tudomány „természetrája”. Az újkori biológia kialakulása, evolúcióelmélet;

Lamarck és a vitalizmus; Darwin és a természetes kiválasztódás.

10. óra: Kuhn és az új szemlélet.

A kuhni pozitívizmus-kritika és a kuhni relativista tudományfejlődés-modell.

Összemérhetetlenség, paradigmák, tudományos forradalmak.

Néhány új szemlélet: Wiener és a kibernetika, Bertalanffy és a rendszerelmélet.

11. óra: Polányi.

A modern mechanikus szemlélet kritikája; darwinizmus-kritika, evolúció és rendszerszemlélet, emergencia és az élet visszavezethetetlen struktúrája.

12. óra: Tomasello és Donald.

Tomasello elképzelése az emberi gondolkodás eredetéről, alapjairól.

Donald elmélete az ember kognitív fejlődéséről, a tudományos gondolkodás alapjairól: epizodikus, mimetikus, mitikus és teoretikus kultúra.

13. óra: A filozófia kezdete újra.

Teoretikus kultúra. Vizuografikus, ideografikus és fonetikus írás. A fonetikus írás és a görög civilizáció, tudomány és filozófia. A nyomtatott írás és az újkori vallási, kulturális és tudományos forradalom. Az elektronikus írás és a XX. század második felében bekövetkezett átalakulás.